

## Letonia: Andrejs Bankavs-ekin elkar hizketa

*Andrej Bankavs. Hizkuntza erromanikoetan lizentziatua.*

*Bielorrusiako Unibertsitatean (Minsk Doktoratua)*

*Letoniako Unibertsitatean frantsesaren irakaslea*

*Letoniako Filologoen Elkarteko Lehendakaria. Administrazioa, komunikabideak eta beste hainbat gaitz ere zuzendu gintzaizkion baina ez dugu erantzunik jaso ahal izan.*

**GALDERA: Zein da letonieraren ezapupen maila gaur eguneko Errepublikaren lurralde osoan?**

**ERANTZUNA:** Ama hizkuntza denentz, horixe da arazoaren gakoa. Ez da ahantzi behar Letonian %52a direla letoniar baina (tamalez!) letoniar guztiak ez dira ama hizkuntzaz mintzatzen eta berebat beste naziotasuneko jende ugari dagoela (juduak, errusiarak, e.a. ...) letoniera hitzegiten duena.

**G: Zenbat dira elebidunak eta zein dira hiria eta landaren arteko ezberdintasunak?**

**E:** Norbait ingurune letoniarrean bizi denean (landan esaterako), letoniarra ez izan arren letonieraz mintzatzen ikasten du berehalaxe. Baina hirietan errusieraz mintzatzen den jendearen kopurua handia izanik, beren hizkuntzatzat errusiera dutenek ez dute letonieraz iharduteko beharra izaten, eta hori batipat orain hamar urtetik hona iritsi diren etorkinekin ikusten da.

Esan daiteke ia letoniar guztiak elebidunak direla (letoniera-errusiera), baina errusofonoen artean portzentaia askoz ere garrantzi gutxiagokoa da. Errusifikazio garaian, ez zen asko bultzatzen letonieraren ikasketa eskoletan, artean letoniarrek errusiera halabeharrez eta sakonki ikasi beharra bazuten ere. Azken garaian bakarrik dauka errusierak kanpoko gainontzeko beste edozein hizkuntzen status berbera. Hirietan bizi direnei dagokienez Rigan ia milioi bat biztanle (970.000) dago eta Letonia osoan 2,7 milioi. Hirietan errusofonoak askoz ere ugariagoak dira: Rigan %33a da letoniarra, Danganpresen %13a!, e.a.

**G: Esan al daiteke Letonian lurralde zatiketarik dagoela hizkuntz arrazoiengatik? Hizkuntz legeak berdinak eta aldaezinak al dira lurralde osoan?**

**E:** Nire ustez Letonian ez da gertatzen esaterako Belgikan ezaguna den zatiketa territorialaren antzekorik. Landan letoniera da hedatuen dagoena, hirietan elebitasuna dagoen bitartean. Hauetan eta 1.990era bitartean joera handia zegoen errusifikaziorantz. Lege linguistikoei dagokienez ez dira ugariak. Orain urte batzu

onartu zen legea besterik ez bait dago, eta ez dabil modu egokian: parlamentuko batzordeak alde batera utzi zuen eta ez da emaitza handirik somatzen. Letonierazko ikastaroak antolatu dira, eskuliburu eta hiztegi zenbait argitaratuak izan dira, baina argitalpenak astiro joaten dira, errazagoa bait da nobela bat argitaratzea, baina hiztegi bat inprimatzea zailagoa gertatzen da. Ondorioz, aitzakia zenbait jartzen da (paper eza, tirada mugatua, e.a. ...).

**G: Zein da errusofonoen jarrera letonierarekiko? Mintzo al dira beraiek edota beren seme-alabak letonieraz?**

**E:** Arazoaren gakoa ingurunean dago, errusofonoak ingurune letoniarrean bizi direnean letoniera segituan ikasten dute, baina letonieraz ezin direla mintzatu konturatzen direnean erreakzioa negatiboa izaten da. Baina erreakzioa gehienetan honako hau izaten da: ezinbestekoa ez bada letonieraz mintzatzea, orduan zertarako letoniera? Eta jarraian zertarako? Nora joan gintezke letonierarekin? Gainera letoniar guztiek dakite errusiera. Eta letoniarrek sarritan nahiago izaten dute errusieraz mintzatu harremana arinago izan dadin. Hurrei dagokienez beren jarrera familiarreko eta ingurune ekoeraren baitan dagoela esan behar.

**G: Zein da eskoletako hizkuntza? Oraindik errusierazko eskolarik ba al dago? Aukera egiterik izaten al da?**

**E:** Eskoletan bi hizkuntza erabiltzen dira letoniera eta errusiera, naziotasunaren arabera. Azken bolaran era berean hebraieraz, polonieraz, lituanieraz, e.a.ez ... juduak, poloniarak, e.a. diren haurrentzako. jatorriz irakasten da. Errusifikazioaren aurka borrokatzeko bide bat ere bada.

**G: Zein adinetan sartzen da bigarren hizkuntza?**

**E:** "Bigarren hizkuntza"z zer ulertzen den, hortxe dago gakoa. Errusiera bada, orduan 8 urteetatik aurrera (lehen edota bigarren mailan), baina mendebaldeko hizkuntzaren bat baldin bada (ingelesa, alemaniera, frantziara...) orduan eskola espezializatueta 8 urteetatik aurrera baina eskola ez espezializatueta 11 urteetatik aurrera.

*Itzultzailea: Elena Alvarez Martinez*